

Mentida podrida

Joan Martí i Castell, president de la Secció Filològica del IEC, cita el fragment del prefaci de Pompeu Fabra al *Diccionari general de la llengua catalana*, referent a l'exclusió de mots peculiars de cada contrada que entrebancarien l'obra de depuració i fixació de la llengua escrita, i diu que es troba a les pàgines V i VI de la primera edició, la de 1932. Menteix. Es troba a les pàgines VI i VII. Una prova més que no cita la primera edició, contra allò que diu, sinó una de posterior, la censurada.

Coautor marginat

La solapa de l'edició de Columna de *L'any de l'embotit* diu que *Semental, estimat Butxana* és un dels llibres de Ferran Torrent, però no n'és l'únic autor: el va escriure amb Xavier Moret.

Desmemòria històrica

La imatge de Lluís Nicolau d'Olwer baixant d'un avió il·lustra la coberta del llibre *Lluís Nicolau d'Olwer. Un àcid gentilhome* (Edicions 62), de Josep M. Munoz Pujol, i també una pàgina interior. En tots dos casos, el peu de fotografia indica que era el dia 18 d'abril de 1932. Però la foto del costat de la fotografia interior mostra que Nicolau d'Olwer, com diu el peu de foto, formava part de la delegació del govern de la República que va venir a negociar amb Francesc Macià després de la proclamació de l'Estat Català, i això, com és sabut, va ser el 1931, no el 1932.

El Barça té un sol equip

El DIEC2 entra l'accepció del mot *equip* referida a un equip esportiu, absent del Fabra i del DIEC1, i no el sap definir: "Conjunt dels jugadors d'un club o d'una altra entitat esportiva." És a dir, que tots els jugadors de totes els seccions –futbol, bàsquet, hoquei, etc.– i de totes les categories –primera divisió, filial, juvenil i infantil, masculí i femení– formen un sol equip! No cal dir que tots els altres diccionaris la saben definir.

Una foto amb Companys retallada d'un diari, prova determinant en un consell de guerra franquista

El metge Joan Gummà i Aymar (1894-1960), capità de l'exèrcit republicà i membre d'Acció Catalana, va ser condemnat a reclusió perpètua en un consell de guerra celebrat a Barcelona pels tribunals militars el 5 d'octubre de 1939. Però, com tants condemnats a presó perpètua, va estar engarjolat només quatre anys, perquè el règim n'havia empresonat tants que no cabien a les presons. Un retall de *La Vanguardia* va ser determinant per a condemnar-lo. El va aportar un dels seus delators, veí de Teià, al Maresme, d'on

era metge. Era una fotografia publicada el 27 de maig de 1936. S'hi veia el metge al costat de Companys en una trobada amb periodistes i, com que no era periodista, calia deduir que era amic del "nefasto Companys", com diu el cap falangista de Teià a l'informe que aplega les denúncies dels delators.

El retall de la foto *La Vanguardia* que va servir per a condemnar el doctor Joan Gummà, assenyalat amb una fletxa.

El metge va ser considerat, amb la fotografia com a prova determinant i única, íntim amic de Companys. Però no ho era. Aquell dia el president li havia demanat que anés a veure'l al seu despatx per fer-li consultes sobre la malaltia que patia el seu fill Lluís. En sortir de l'entrevista, els periodistes van envoltar el president i els fotògrafs van immortalitzar la precipitada conferència de premsa.

La història apareix en un llibre que reporta una trentena d'històries de la repressió del règim franquista, referides als consells de guerra, amb un èmfasi especial al paper que van tenir els delators en les condemnes. És el llibre *Delators. La justícia de Franco*, escrit per Enric Canals i publicat per l'Esfera dels llibres. L'autor, a més d'exhumar els sumaris, ha parlat amb familiars dels condemnats.

Les històries il·lustren la indefensió dels encausats i la força que tenia tota denúncia, encara que només fos un rumor. Les delacions fan referència a actuacions o actituds dutes a terme abans de l'ocupació franquista. Fins i tot poden recular fins a la Setmana Tràgica. Però els delators també denuncien persones sospitoses de no tenir prou entusiasme pel règim.

N'hi ha de corprenehores. El mallorquí Antoni Calero Barceló, comandant de Portbou, es va refugiar al consolat de Veneçuela de Barcelona i va obtenir garanties que, si es presentava voluntàriament, es podia moure lliurement, però un veí, en veure'l vestit de civil, va pensar que s'amagava per fugir i el va denunciar. Processat i condemnat a mort pels militars només perquè havia fet carrera durant la República, va ser executat l'1 d'abril de 1939.

Canals treu a la llum casos de persones conegudes, com el pare de Salvador Puig Antich, Joaquim Puig i Quer, condemnat a dotze anys perquè s'havia alegrat per la detenció de l'amo de la farmàcia on treballava i pel fet d'ésser militant d'Acció Catalana. També de persones que van ser denunciades –i afusellades– per famoses, com el futbolista de l'Espanyol Carlos Ibáñez Garcia. De cada història se'n podria fer un llibre o un documental, especialment de la de Justo Bueno Pérez, l'anarquista que va participar en l'atemptat contra els germans Badia, d'Estat Català, afusellat el 1944.

Lluís Bonada